

Tomasz Sawicki

Gniezno, woj. poznańskie, st. 15

Informator Archeologiczny : badania 22, 95

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Gniezno,
wój. poznańskie,
st. 15

Muzeum Początków Państwa
Polskiego w Gnieźnie

Badania prowadził mgr Tomasz Sawicki. Finansowało M.P.P.P. w Gnieźnie. Czwarty sezon badań. Góra Lecha - grodzisko wczesnośredniowieczne, późne średniowiecze, okres nowożytny.

Kontynuowano prace wykopaliskowe z lat 1985 - 1987 przy kościele św. Jerzego. Badania objęto obszar po zachodniej stronie kościoła, gdzie założono dwa wykopy:

sondaż nr 8 - o powierzchni 18 m², przylegający do zachodniej ściany kościoła, po północnej stronie wejścia (ary 25/26). W ubiegłym sezonie próbnie rozkopano wschodnią część sondażu. Natrafiono wówczas, na głębokości ok. 17 cm, na półkolisty fundament ceglano-kamienny związany z fundamentem zachodniej ściany kościoła. Obecnie odsłonięto całkowicie ową konstrukcję oraz rozpoznano sytuację w kierunku zachodnim. Fundament ten pokrywały regularnie ułożone cegły - palecówki (posadzka?). Niżej znajdowały się kamienie polne i wtórnie użyte kostki romańskie. Całość łączyła słaba zaprawa piaskowo-wapienna uzupełniona gruzem ceglany. Lekko zagłębioną w całość stopę fundamentową konstrukcji - pozostałość aneksu uchwycono na głębokości 1,2 m.

W części zachodniej sondażu, na głębokości 0,3 - 0,8 m, natrafiono na uszkodzoną warstwę wczesnośredniowieczną (III - czarnobrunatna) zawierającą ułamki ceramiki z XI w. (faza D/E) i kości zwierzęce. Z warstwą III związane były dwie jamy wypełnione odpadami budowlanymi. Jama nr 1, zlokalizowana pośrodku profilu północnego wypełniona była czarną ziemią z okrzeskami, bryłami gipsu i fragmentami tynku gipsowego z polichromią. Uzyskano także liczne ułamki ceramiki, kości zwierzęce i rogową oprawkę noża. Jama nr 2, większa od poprzedniej (młższość 1m), znajdowała się w narożniku południowo - zachodnim wykopu. Jej zawartość była podobna jak w jamie nr 1. Nie wystąpiły jedynie fragmenty tynku z polichromią. W stropie jamy nr 2 znaleziono ponadto dwie bryłki bursztynu.

Przy profilu zachodnim, na poziomie warstwy III, odsłonięto niewielki fragment prawdopodobnie fundamentu romańskiego wykonanego z brył martwicy wapiennej, kamieni polnych i okrzesków połączonych zaprawą wapienną. Zły stan zachowania obiektu nie pozwala na pełną interpretację.

Bezpośrednio pod warstwą III zalegały warstwy niwelacyjne (IV i IV a-b) utworzone z żółtoszarego i żółtego gliniastego piasku ze smużkami po drewnie i kamieniami polnymi. Warstwy te usypane zostały na calcu, który bardzo silnie opada na zachód (strop calca: 1,1 w części E 13, 15 m w części W sondażu). Nasyp ten umożliwił wyrównanie zachodniego stoku Góry Lecha do poziomu majdanu pozostałej części grodziska. W stropie nasypu znaleziono ułamki ceramiki z pocz. XI w. i kości zwierzęce.

Wykop 8 x 8 m na arze 24 - założony po stronie zachodniej chodnika biegnącego wzdłuż ściany frontowej kościoła św. Jerzego. Do głębokości 1,5 - 3 m występowały warstwy nowożytnie silnie nasycone gruzem ceglany. W części północnej wykopu, na głębokości 0,5 - 2,6 m odsłonięto duży mur ceglany położony na osi NW - SE. Uchwycona długość muru wynosiła 8 m (prawdopodobnie jest on jeszcze dłuższy), wysokość 2,1 m, grubość ok. 0,8 m. Układ cegieł w kierunku południowym, niegdyś otynkowanym, jest nieregularny (dominuje system krzyżowy). Prawdopodobnie jest to mur oporowy, na co wskazuje jego celowe pochylenie w kierunku północnym oraz znacznie lepiej wykonane lico południowe (w porównaniu z pozbawionym tynku lico północnym). Odsłonięto także ceglano-kamienne fundamenty niewielkich zabudowań, prawdopodobnie gospodarczych, dostawionych do muru oporowego od strony południowej. Na pozostałości podobnych zabudowań natrafiono również przy profilu południowym wykopu. W warstwach gruzu znaleziono bardzo liczne ułamki ceramiki (XI - XIX w.), fragmenty kafla (XV - XIX w.), dańcówek, płytek posadzkowych oraz przedmiotów metalowych, a także 11 monet (XVII - XIX w.).

Na głębokości 1,4 - 2,15 m, w środkowej i wschodniej części wykopu, odkryto relikty warstwy wczesnośredniowiecznej będącej kontynuacją warstwy III z sondażu nr 8. Warstwa ta zawierała dużą liczbę ułamków ceramiki (XI w. - faza D/E), kości zwierzęce, fragment zdobionej łyżki z poroża, ostrogę żelazną, srebrny denarek krzyżowy (2 poł. XI w.) i in. Pod onianą warstwą znajdowała się konstrukcja z kamieni i okrzesków zalanych dużą ilością zaprawy gipsowej. Obiekt ten odsłonięto w dolnej części profilu wschodniego. Dokładne zbadanie obiektu wymaga poszerzenia wykopu.

Materiały znajdują się w M.P.P.P. w Gnieźnie.

Pracę w wykopie na arze 24 przerwano na głębokości 2,5 - 3 m. Teren badań zabezpieczono do czasu ich wznowienia w przyszłym roku.